

INGLIZ TIL O'QITISH METODIKASIDA ZAMONAVIY METODLAR

Muhammedova Mohichekhrakhon

Kokand State Pedagogical Institute, Student of the Faculty of
Foreign Languages

Tel: +998913240722

<https://doi.org/10.5281/zenodo.11033698>

ARTICLE INFO

Received: 18th April 2024
Accepted: 19th April 2024
Published: 22ND April 2024

KEYWORDS

Metodologiya, evolyutsiya,
texnologiya, integratsiya,
transformative.

ABSTRACT

Ushbu maqolada, til o'rgatish yondashuvlarining evolyutsiyasini o'rganib chiqadi, an'anaviy metodologiyalar qo'yayotgan qiyinchiliklar va zamonaviy usullarni qo'llashning ortib borayotgan ahamiyatini haqida fikr yuritiladi.

Til ta'limining dinamik landshaftida ingliz tilini o'qitishda zamonaviy o'qitish usullaridan foydalanish o'quvchilarni samarali jalb qilish va imkoniyatlarni kengaytirishga intilayotgan o'qituvchilar uchun ajralmas holga aylandi. Innovatsion yondashuvlarni, sini va talabalarga yo'naltirilgan ta'lim strategiyalariga urg'u berishni o'rganish orqali ushbu munozara zamonaviy o'qitish metodologiyalarining tilni o'zlashtirishni kuchaytirish va ingliz tili ta'limi doirasida madaniy xilma-xillikni chuqurroq tushunishni rivojlantirishdagi transformativ ta'sirini ta'kidlashga qaratilgan. Til ta'limining doimiy rivojlanib borayotgan manzarasida ta'limning samarali natijalariga erishish uchun zamonaviy o'qitish usullarini qo'llash muhim ahamiyatga ega bo'ldi. Vaqt o'tishi bilan til o'rgatish yondashuvlari an'anaviy usullardan o'zaro ta'sir va muloqotga ustuvor ahamiyat beruvchi dinamik va talabaga yo'naltirilgan yondashuvlarga o'tdi. An'anaviy tilni o'qitish ko'pincha o'quvchilarni jalb qilish, turli xil o'rganish uslublariga moslashish va real dunyo tillaridan foydalanishda qiyinchiliklarga duch keladi. Ingliz tilini o'rgatishda zamonaviy uslublarni qo'llash til o'rganish tajribasida faol ishtirok etish, motivatsiya va dolzarblikni oshirish uchun juda muhimdir. Zamonaviy usullarni birlashtirgan holda, o'qituvchilar o'quvchilarning faolligi va motivatsiyasini oshirishi mumkin, bu esa tilni yanada samarali o'zlashtirish va saqlashga olib keladi.

Zamonaviy o'qitish usullari ingliz tilini o'rganish kontekstida amaliy ko'nikmalar, tanqidiy fikrlash va raqamli savodxonlikni ta'kidlab, XXI asr o'quvchilarining talabalariga javob beradi. Communicative Language Teaching (CLT), Task-Based Language Teaching (TBLT) va Content and Language Integrated Learning (CLIL) kabi innovatsion yondashuvlar tilni o'zlashtirish va malakasini oshirishning dinamik usullarini taklif etadi. CLT haqiqiy hayotdagi muloqot va o'zaro ta'sirga e'tibor qaratadi, o'quvchilarni haqiqiy kontekstlarda tildan mazmunli

foydalanishda faol ishtirok etishga undaydi. TBLT vazifalar orqali o'rganishga urg'u beradi, talabalarni real dunyo tillaridan foydalanishni taqlid qiluvchi amaliy, topshiriqlarga yo'naltirilgan faoliyatga jalb qilish orqali tilni o'zlashtirishni rag'batlantiradi. CLIL til o'rganishni kontentni o'qitish bilan birlashtiradi, bu talabalarga ingliz tilidagi akademik fanlarni o'rganish davomida til ko'nikmalarini egallash imkonini beradi. Texnologiya va multimedia kuchidan foydalanish ingliz tilini o'qitish samaradorligi va jozibadorligini oshiradi, talabalar uchun interaktiv va immersiv o'rganish tajribasini taqdim etadi.

Ta'lim ilovalari va onlayn platformalar turli xil o'rganish uslublari va afzalliklariga mos keladigan interfaol mashqlar, multimedia resurslari va shaxsiylashtirilgan o'quv tajribalarini taklif qiladi. Til darslarida VR va AR texnologiyalarini integratsiyalash o'quvchilarni virtual muhitga cho'ndiradi, bu ularga real stsenariylarda til ko'nikmalarini mashq qilish imkonini beradi va ularning tilni bilish darajasini oshiradi. Yangi tilni o'zlashtirish haqida gap ketganda, an'anaviy usullar ba'zan muvaffaqiyatsiz bo'lishi mumkin. O'quvchilarga yo'naltirilgan ta'lim strategiyalari aynan mana shu o'rinda turadi. O'quvchini jarayonning markaziga qo'yish orqali o'qituvchilar tilni chinakam o'zlashtirishga yordam beradigan muhitni yaratishi mumkin. Kuchli yondashuvlardan biri bu loyihaga asoslangan ta'lim bo'lib, unda talabalar o'rganayotgan tildan foydalanib, haqiqiy vazifalarni hal qilishadi. Ushbu amaliy usul nafaqat til ko'nikmalarini oshiradi, balki o'rganishni yanada qiziqarli va amaliy qiladi. Loyihaga asoslangan ta'lim bir tosh bilan ikki qushni urishga o'xshaydi – siz shunchaki til o'rganmaysiz, undan mazmunli foydalanasiz. Video taqdimot yaratish, risola yaratish yoki madaniy tadbir tashkil etish bo'ladimi, bu loyihalar talabalarni maqsadli tilda samarali muloqot qilishga va ijodiy fikrlashga undaydi. Bu yondashuv nafaqat tilni bilish darajasini oshiradi, balki muammolarni hal qilish va jamoada ishlash qobiliyatini oshiradi. Bundan tashqari, bu an'anaviy grammatika mashqlarining monotonligidan tetiklantiruvchi tanaffus.

Bitta o'lcham hammaga mos kelmaydi, ayniqsa til o'rganishda. Shaxsiylashtirilgan ta'lim yo'llari har bir talabaning o'ziga xos kuchli va zaif tomonlariga javob beradi va ularga o'z sur'atida rivojlanishiga imkon beradi. Buni takomillashtirishning muayyan sohalariga qaratilgan individual fikr-mulohazalar bilan bog'lang va sizda tilni tez o'zlashtirish retsepti mavjud. O'quv tajribasini shaxsga moslashtirib, o'qituvchilar har bir o'quvchi o'zining to'liq lingvistik salohiyatiga erishishini ta'minlashi mumkin. Til shunchaki so'zlar yig'indisi emas - bu turli madaniyatlar va nuqtai nazarlarni tushunish uchun eshikdir. Ingliz tilini o'qitishda madaniy xabardorlik va xilma-xillikni kiritish o'rganish tajribasiga boy chuqurlik qo'shadi. Madaniyatlararo kompetentsiyani rag'batlantirish orqali o'qituvchilar talabalarga nafaqat tilni o'zlashtirishga, balki sezgirlik va hurmat bilan turli xil ijtimoiy munosabatlarni boshqarishga yordam berishi mumkin. Til madaniyatning aksidir va aksincha. Madaniy elementlarni til darslarida to'qish orqali o'qituvchilar o'quvchilarning dunyo haqidagi tushunchalarini kengaytirishi va boshqalarga nisbatan hamdardlikni rivojlantirishi mumkin. Tilni alohida-alohida o'rgatish burgerni qo'shimchasiz yeyishga o'xshaydi - bu yumshoq va chuqurlikdan mahrum. Til o'rgatish orqali madaniyatlararo kompetentsiyani rivojlantirish o'rganish tajribasini boyitadi va talabalarni globallashtirgan dunyoda rivojlanishga tayyorlaydi.

Metodlar tarixi atoqli metodist prof. I.V.Raxmanov tomonidan chuqur o'rganilgan. Tarjima metodi asosan ikki ko'rinishda bo'lib, grammatika-tarjima va matn-tarjima metodlari nomi bilan yuritiladi. Grammatika-tarjima metodi nuqtayi nazaridan chet til umumta'limiy

maqsadda o'rganilgan. Grammatik mashqlar til o'rganuvchining mantiqiy tafakkurini o'stirish maqsadida bajarilgan. Grammatik bilimlarni bayon etish talimning asosiy maqsadi deb qabul qilingan. Bu metodning asosiy prinsiplari quyidagilar:

1. Til o'rganish yozma nutqqa asoslangan.
2. O'rganish predmeti qilib grammatika olingan, leksika ham unga tobe ravishda tanlangan. Grammatik mashqlar bajarish asosiy ish usuli bo'lgan.
3. Oldin, grammatik qoida yod olingan, so'ng esa qoidalar asosida gaplar tuzish tavsiya qilingan.
4. Grammatik shakl va so'zlarning ma'nosi so'zma-so'z tarjima vositasida ochib berilgan.
5. So'zma-so'z tarjima va quruq yodlash yo'li bilan til materiali o'zlashtirilgan.

6. So'zlarni kontekstdan tashqarida, yakka yodlash bilan chegaralanilgan.

Darsliklar sizni faqat uzoqqa olib borishi mumkin. Talabalarni til va uning madaniyatiga chinakam singdirish uchun o'qituvchilar o'z darslariga haqiqiy madaniy materiallarni kiritishlari kerak. Musiqa, filmlar, adabiyot yoki hatto an'anaviy oshxona bo'ladimi, bu materiallar tilning qalbi va qalbiga qarash imkonini beradi. Haqiqiy dunyo madaniy artefaktlari bilan shug'ullanish orqali talabalar nafaqat til ko'nikmalarini yaxshilaydilar, balki muloqotning nozik tomonlarini chuqurroq tushunishadi. Doimiy rivojlanib borayotgan ta'lim manzarasida zamonaviy o'qitish usullarining til o'rganish natijalariga ta'sirini baholash juda muhimdir. Talabalar taraqqiyoti va tilni bilish darajasini baholash orqali o'qituvchilar o'z yondashuvlarini aniq sozlashlari va o'quvchilarning o'zlarining to'liq imkoniyatlarini ishga solishlarini ta'minlashlari mumkin. Innovatsion o'qitish usullarining samaradorligini o'lchash nafaqat hozirgi talabalarga foyda keltiradi, balki ingliz tili ta'limining kelajagini ham shakllantiradi. Talabalarining muvaffaqiyatini baholash baho qo'yishdan ham oshib ketadi – bu talabalar tilni qanchalik yaxshi o'zlashtirayotganini va uni real hayot stsenariylarida qo'llashini tushunishdir. Turli til ko'nikmalarini sinovdan o'tkazadigan muntazam baholashlar kuchli tomonlar va yaxshilashga muhtoj bo'lgan sohalar haqida qimmatli tushunchalar beradi. Tilni bilish darajasini kuzatish orqali o'qituvchilar har bir talabaning o'ziga xos ehtiyojlarini qondirish uchun o'z ta'lim usullarini moslashtira oladi va natijada ta'lim natijalarini oshiradi. Innovatsiya - bu zamonaviy ta'limdagi o'yinning nomi, lekin u haqiqatan ham til o'rganishda ignani harakatga keltiradimi? O'qitishning innovatsion usullarining ta'lim natijalariga ta'sirini o'lchash orqali o'qituvchilar o'z o'quvchilari uchun nima eng mos kelishini aniqlashlari mumkin. Sinfda texnologiyani joriy etish, an'anaviy ma'ruza modelini o'zgartirish yoki til darslarini o'yinga aylantirish, natijalarni baholash o'rganish tajribasini optimallashtirishning kalitidir. Zero, ta'lim olamida taraqqiyot eng yuqori bahodir.

Xulosa qilib aytadigan bo'lsak, ingliz tilini o'qitishda zamonaviy o'qitish usullarini o'zlashtirish nafaqat o'quvchilarni samarali muloqot qilish uchun zarur ko'nikmalar bilan ta'minlabgina qolmay, balki turli madaniyatlar va dunyoqarashlarni chuqurroq anglash imkonini beradi. Innovatsion yondashuvlarni qo'llash, texnologiyadan foydalanish va talabalarga yo'naltirilgan ta'limga ustuvor ahamiyat berish orqali o'qituvchilar talabalarni tobora o'zaro bog'langan dunyoda muvaffaqiyatga tayyorlaydigan boyituvchi til o'rganish tajribasini yaratishi mumkin. Ta'lim landshafti rivojlanishda davom etar ekan, zamonaviy texnikalarning integratsiyasi, shubhasiz, ingliz tili ta'limining kelajagini shakllantirishda hal qiluvchi rol o'ynaydi.

Foydalanilgan adabiyotlar.

1. Maxmudov, Q. S. O. G. L., Shayxislamov, N. Z. O. G. L., & Jo, B. B. O. G. L. (2020). O 'zbek va xorijiy tillarda antonimlar tavsifi, o 'mi va ularning turli jihatdan tasniflanishi. Science and Education, 1(Special Issue 3).
2. Joraboyev, B. B. O. (2021). Using authentic materials on english lessons. Academic research in educational sciences, 2(2).
3. Juraboyev, B. B. U. (2021). Problems and solutions for online teaching and learning of foreign languages. Academic research in educational sciences, 2(Special Issue 2).
4. Ismoilova, G. A. (2019). THE PEDAGOGICAL IMPORTANCE OF DEVELOPING ECO-CULTURE FOR STUDENTS. Scientific Bulletin of Namangan State University, 1(3), 352-355.
5. Ismoilova, G., & Muhammedova, M. (2023). EKOLOGIK MADANIYATNI SHAKLLANTIRISH VA RIVOJLANTIRISHDA EKOLOGIK TA'LIM-TARBIYANING UZVIYLIGI. Евразийский журнал технологий и инноваций, 1(8), 31-34.
6. Azamovna, I. G. (2022). GLOBALIZATION IN THE PROCESS THE STUDENT IS THE NATIONAL VALUES OF THE YOUTH IN THE SPIRIT BRING UP NECESSITY. Open Access Repository, 8(12), 512-516.

INNOVATIVE
ACADEMY